

Hvem bliver hjemme?

Ved det seneste kommunalvalg stemte under halvdelen af kontanthjælpsmodtagerne. Også mange unge og indvandrere valgte at blive hjemme på valgdagen.

Nationale kampagner havde i 2013 fokus på at få de mindst stemmende befolkningsgrupper til at deltage i kommunalvalget, og valgdeltagelsen blev hævet. Selvom det lykkedes at få flere til at stemme, var der stadig en markant skævhed i valgdeltagelsen.

Under halvdelen af kontanthjælpsmodtagerne deltog i valget. Jo flere kontanthjælpsmodtagere, der var i en kommune, jo lavere var stemmeprocenten.

Ved dette valg er der ikke, modsat sidste kommunalvalg, afsat lige så mange midler til at mobilisere de mindst stemmende befolkningsgrupper til at deltage. Derfor må man forvente en tilbagevendende til en lavere valgdeltagelse, som har været trenden ift kommunalvalg i Danmark.

Dette notat belyser hvilke sociale faktorer, der påvirker valgdeltagelsen ved kommunalvalg.

Analysen opsummeret:

- Der var en skævhed i valgdeltagelse på 20,8 pct.point mellem den kommune, der havde højest stemmeprocent, og den kommune, der havde den laveste stemmeprocent.
- Allerød havde den højeste valgdeltagelse, imens København og vestegnskommunerne havde den laveste valgdeltagelse.
- Andelen af kontanthjælpsmodtagere i kommunen har størst indflydelse på valgdeltagelsen. Jo større gruppen er, desto lavere er valgdeltagelse i kommunen.
- Andelen af unge har en negativ effekt på valgdeltagelsen i kommunen, hvilket afspejler, at unge ikke kommer til stemmeurnerne i samme omfang som resten af befolkningen.
- Også andelen af indvandrere og efterkommere i kommunen har negativ effekt på valgdeltagelsen i kommunen.
- Størrelsen på kommuner påvirker deltagelsen negativt, større kommuner har lavere valgdeltagelse.

KONTAKT

Malte Nyfos Mathiasen
mnm@cevea.dk
tlf.: 61272842

FORFATTERE

Therese Alexandra Evald
Malte Nyfos Mathiasen

NOTAT

Tema: Ulighed
Publiceret d. 24/10-2017

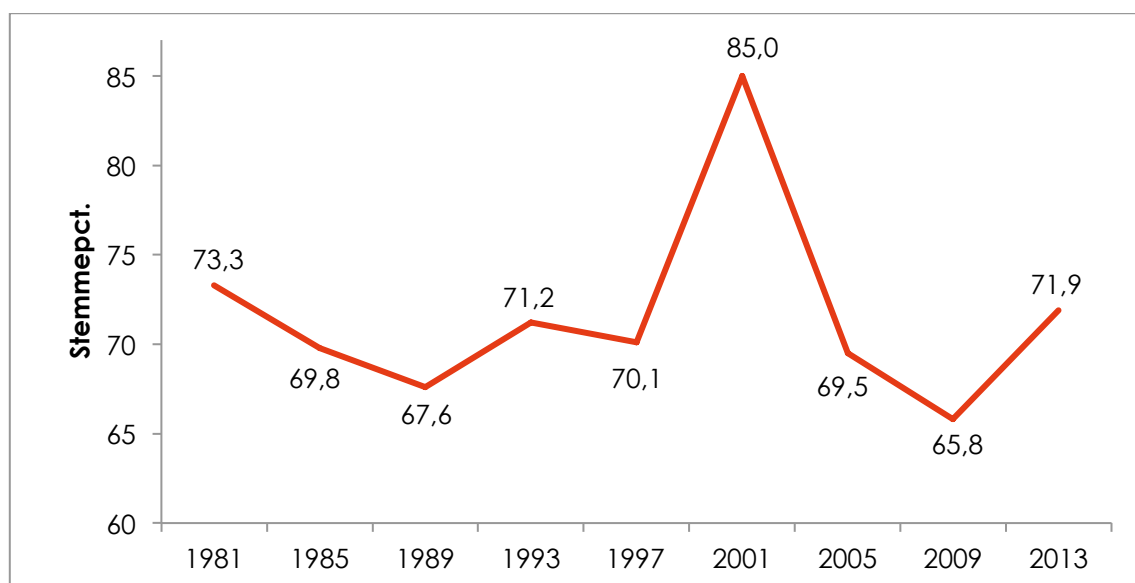
CITAT

Nærværende rapport må kun citeres med udtrykkelig kildehenvisning til Cevea.

VALGDELTADELSEN GIK FREM VED KOMMUNALVALGET I 2013

Valgdeltagelsen ved kommunalvalget i 2013 var på 71,9 pct. for hele landet. En stigning på 6,1 pct.point i forhold til kommunalvalget i 2009. Et historisk niveau, som ikke har været højere siden 1981, hvis man ser bort fra 2001. Her blev kommunalvalget og folketingsvalget afholdt samtidigt. Valgdeltagelsen til folketingsvalg er generelt højere end til kommunalvalg.

Figur 1: Udviklingen i valgdeltagelsen ved kommunalvalg 1981-2013

Kilde: Elklit et al. (2017)¹

Til forskel fra ved tidligere kommunalvalg var der i 2013 et stort fokus på at få mobiliseret de mindst stemmende befolkningsgrupper, hvilket bl.a. kunne ses ved nationale kampagner som Kommunernes Landsforenings "Tænk dig om før du ikke stemmer", "Stemmer på Kanten", samt Social-, Børne- og Integrationsministeriets "Alles valg"². I 2013 brugte Økonomi- og Indenrigsministeret, Danske Regioner og Kommunernes Landsforening 6,5 mio. kr. til indsatsen bl.a. med ekstraordinære midler fra den nedlagte Momsfond. I 2017 er der afsat 2 mio. kr. til indsatsen. Dermed risikerer Danmark i år at sætte fremgangen i valgdeltagelse over styr, fordi der ikke er afsat ligeså mange midler til indsatserne.

¹ Elklit et al. (2017). KV13. Analyser af kommunalvalget

² Altinget, 6. oktober 2017: Yosef Bhatti (VIVE), Jens Olav Dahlgaard (CBS), Jonas Hedegaard Hansen (KU), Kasper Møller Hansen (KU) og Ulf Hjelmar (VIVE). Forskere advarer: Lav valgdeltagelse ved KV17 vil udfordre lokaldemokratiet

Set i lyset af den relative høje valgdeltagelse ved sidste valg og det forestående kommunalvalg i november 2017 sætter dette notat fokus på hvilke sociale faktorer, der påvirker valgdeltagelsen i kommunerne. På trods af den høje valgdeltagelse ved kommunalvalget i 2013 var der stadig store skævheder kommunerne imellem.

Tabel 1 viser de 20 kommuner med højest og lavest valgdeltagelse ved kommunalvalget i 2013.

Tabel 1: Højeste og laveste stemmeprocent i kommunerne, kommunalvalg 2013

Top 20		Bund 20	
Kommune	Stemme pct.	Kommune	Stemme pct.
Allerød	82,0	København	61,2
Rebild	80,8	Brøndby	64,6
Lejre	80,6	Glostrup	66,7
Morsø	80,0	Albertslund	66,9
Odder	79,4	Ishøj	67,2
Furesø	79,1	Rødovre	67,4
Kerteminde	79,1	Gladsaxe	68,4
Dragør	78,7	Aalborg	68,4
Struer	78,7	Hvidovre	68,6
Holstebro	78,5	Esbjerg	68,9
Skanderborg	78,4	Høje-Taastrup	69,1
Favrskov	78,0	Tårnby	69,6
Lemvig	77,5	Herlev	69,6
Egedal	77,4	Frederiksberg	70,3
Nyborg	77,3	Norddjurs	70,4
Langeland	77,3	Horsens	70,5
Bornholm	77,1	Aarhus	70,5
Hørsholm	77,1	Odense	70,6
Middelfart	77,0	Ballerup	71,0
Jammerbugt	77,0	Slagelse	71,1

Anm.: Listen over 20 mest stemmende kommuner er uden Læsø, Fanø, Ærø og Samsø.

Dette er grundet deres størrelse. Fanø havde højest valgdeltagelse med 85,4 pct..

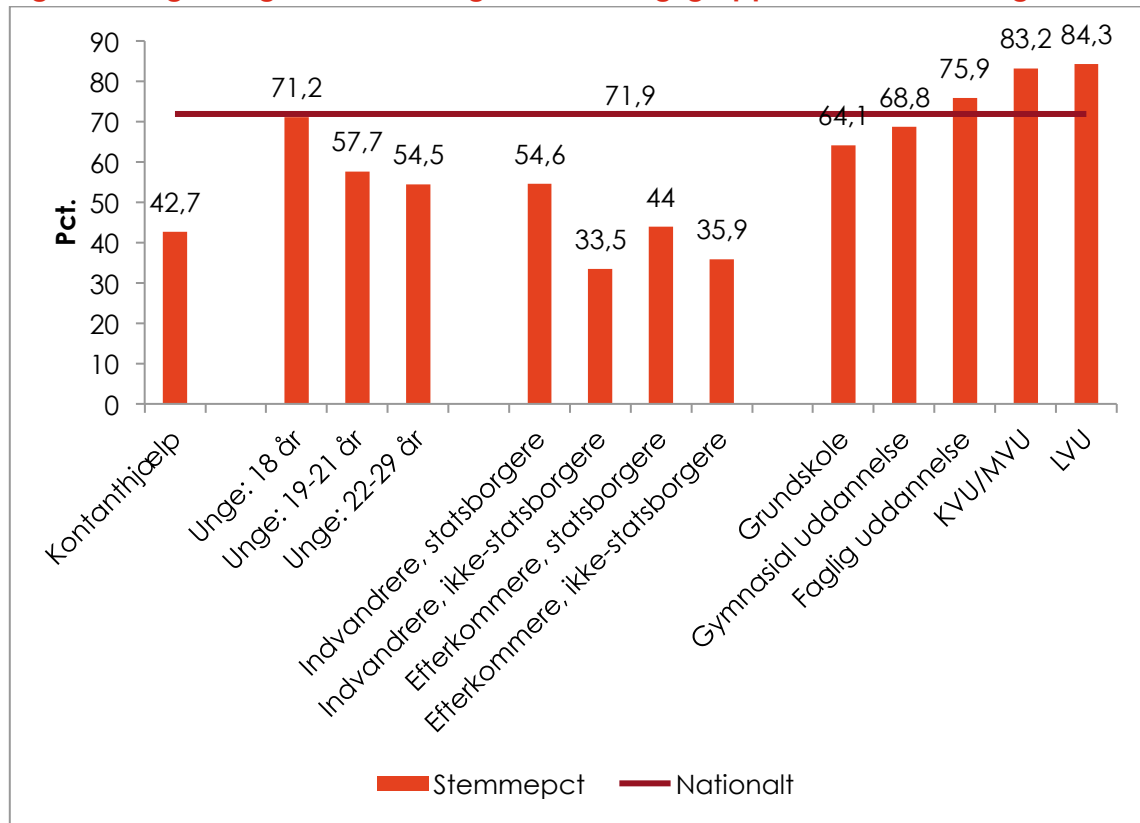
Kilde: Beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Allerød Kommune havde den højeste valgdeltagelse med 82,0 pct., mens Københavns Kommune med 61,2 pct. havde den laveste valgdeltagelse. Altså en forskel på 20,8 pct. point fra top til bund. I

bunden ligger desuden en del af de såkaldte vestegnskommuner i Københavnsområdet samt storbyerne Aalborg, Aarhus, Odense og København.

Figur 2 viser udvalgte befolkningsgruppers valgdeltagelse i 2013 på nationalt niveau. Kontanthjælpsmodtagere og indvandrere uden statsborgerskab stemte mindst.

Figur 2: Valgdeltagelse for udvalgte befolkningsgrupper, kommunalvalg 2013

Kilde: KORA (2017)³

Udsatte, unge og indvandrere er de grupper, der var størst fokus på at få mobiliseret ved kommunalvalget i 2013.

I det følgende belyser notatet en række sammenhænge mellem valgdeltagelsen i kommunerne og de sociale faktorer, der påvirker kommunens valgdeltagelse. De sociale faktorer er indikatorer på sociale forhold i den enkelte kommune og havde betydning for kommunalvalget i 2013, ligesom at de forventes at få det i 2017.

³ KORA (2017): Bhatti, Yosef Potentialeberegninger for valgdeltagelsen ved kommunalvalget i 2017”
<https://www.kora.dk/udgivelser/udgivelse/i14740/Potentialeberegninger-for-valgdeltagelsen-ved-kommunalvalget-i-2017>

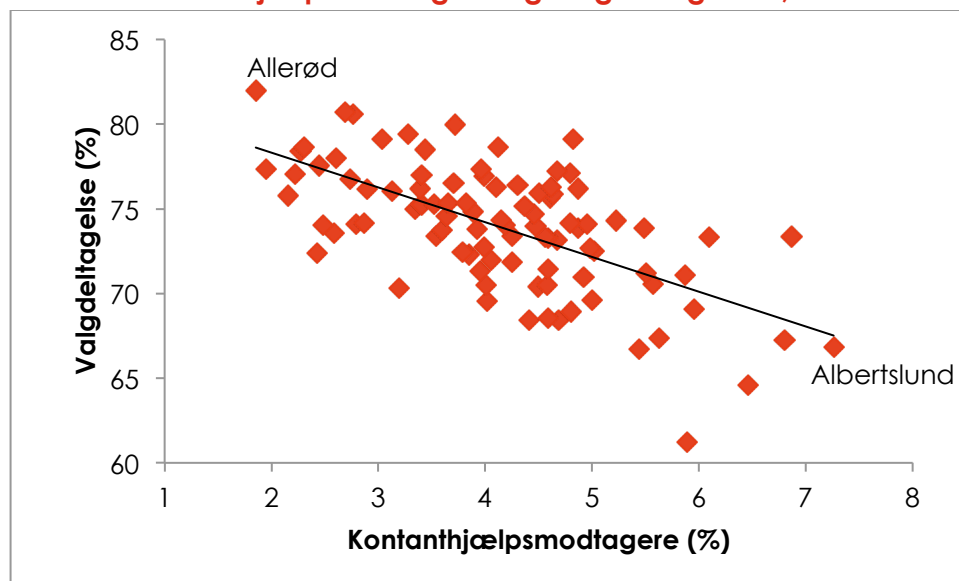
ANDEL AF KONTANTHJÆLPSMODTAGERE HAR STØRST NEGATIV EFFEKT PÅ VALGDELTADELSEN

Andelen af kontanthjælpsmodtagere i en kommune har størst signifikant indflydelse på valgdeltagelsen. Kontanthjælpsmodtagere var en af de mindst stemmende befolkningsgrupper i 2013 med en valgdeltagelse på 42,7 pct..

Figur 3 sammenholder kommunernes valgdeltagelse og kommunernes respektive andel af kontanthjælpsmodtagere. Der ses en klar negativ sammenhæng mellem valgdeltagelse og andelen af kontanthjælpsmodtagere. Det vil sige, at jo større andel af kontanthjælpsmodtagere, der bor i kommunen, desto lavere er valgdeltagelsen.

Sammenhængen er signifikant. Koefficienten viser, at når andelen af kontanthjælpsmodtagere stiger med 1 pct. point, så falder kommunens valgdeltagelse alt andet lige med 2 pct. point.

Figur 3: Andel af kontanthjælpsmodtagere og valgdeltagelsen, kommunalvalg 2013

Kilde: Beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik.

Anm.: Grafen viser den simple korrelation. I regressionsanalysen var koefficienten -1,95. Valgdeltagelsen er beregnet som andelen af vælgere, der har afgivet en stemme. Kontanthjælpsmodtagere er helårsmodtagere. Uden Læsø, Fanø, Ærø og Samsø.

Allerød havde den mindste andel af kontanthjælpsmodtagere i 2013 (1,9 pct.) og den højeste valgdeltagelse (82,0 pct.). Albertslund havde den største andel af kontanthjælpsmodtagere (7,3 pct.) og lav valgdeltagelse (66,9 pct.).

Tabel 2: Gennemsnit for de 20 kommuner med højest og laveste stemmeprocent, kommunalvalg 2013

	Top 20	Lavest 20	Nationalt
Samlet stemmepct.	78,5	68,5	71,9
Andel kontanthjælpsmodtagere (%)	3,2	5,2	4,1

Kilde: Beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik. Ex. Læsø, Fanø, Ærø og Samsø

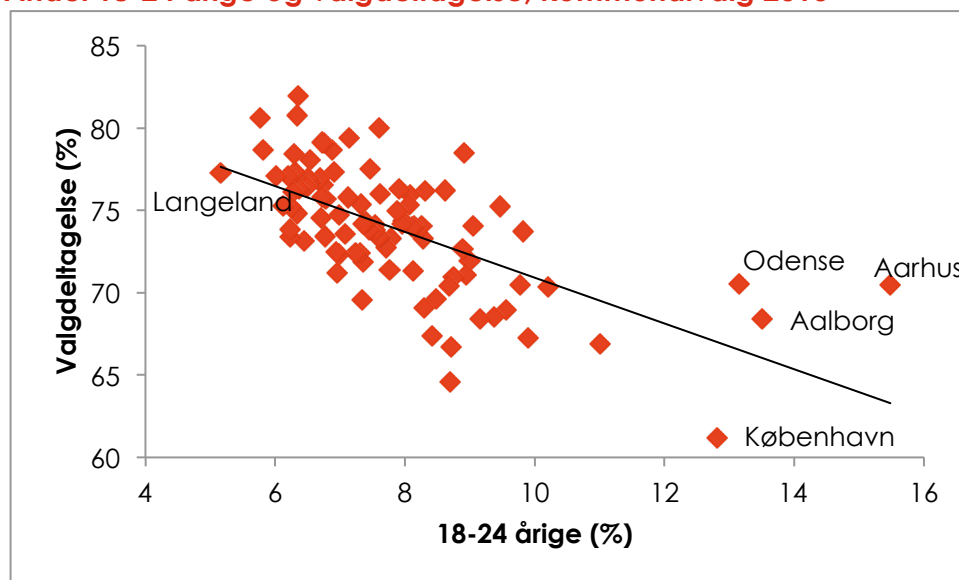
Som det ses i Tabel 2, er den gennemsnitlige andel af kontanthjælpsmodtagere i de 20 kommuner med højest valgdeltagelse også mindre end andelen af kontanthjælpsmodtagere nationalt og i de 20 kommuner med lavest stemmedeltagelse.

UNGE STEMME MINDRE

Unge kommer heller ikke til stemmeurnerne. Det har betydning for den samlede valgdeltagelse i kommunen.

Figur 4 viser sammenhængen mellem valgdeltagelsen i kommunerne og andelen af unge mellem 18 og 24 år. Sammenhængen er statistisk signifikant. Koefficienten viser, at valgdeltagelsen falder med 0,6 pct.point, når andelen af unge mellem 18 og 24 år stiger med 1 pct.point.

Figur 4: Andel 18-24 årige og valgdeltagelse, kommunalvalg 2013

Kilde: Beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik.

Anm.: Grafen viser den simple korrelation. I regressionsanalysen var koefficienten -0,59. Valgdeltagelsen er beregnet som andelen af vælgere, der har afgivet en stemme. Uden Læsø, Fanø, Ærø og Samsø.

Kommunerne med flest unge er forventeligt de fire storbyer, der også er blandt kommunerne med lavest valgdeltagelse.

Tabel 3: Gennemsnit for de 20 kommuner med højest og laveste stemmeprocent, kommunalvalg 2013

	Top 20	Bund 20	Nationalt
Samlet stemmepct.	78,54	68,54	73,93
Andel 18-24 årige	6,62	10,01	7,83

Kilde: Beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik. Ex. Læsø, Fanø, Ærø og Samsø

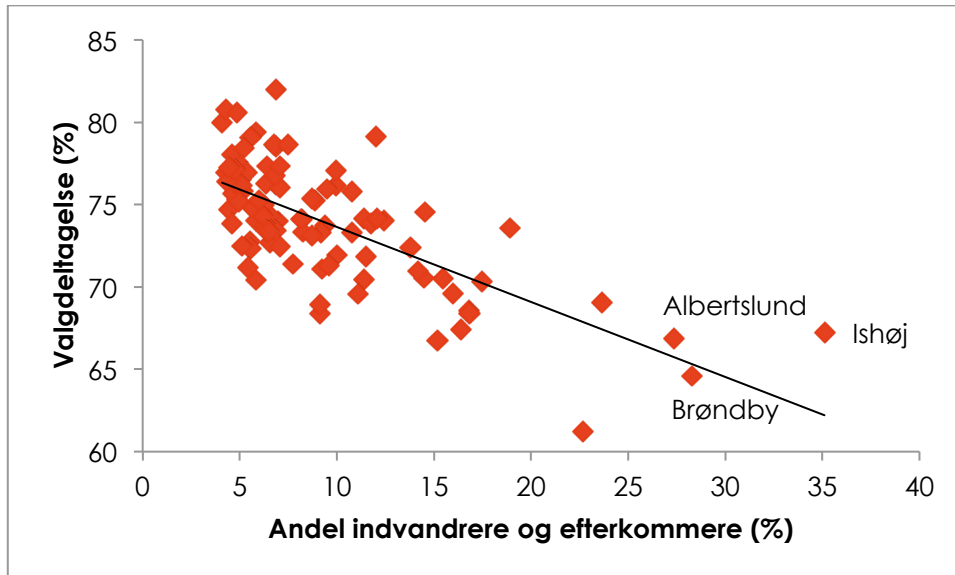
Tabel 3 viser, at valgdeltagelsen falder, når andelen af 18-24-årige stiger. Som forventet har de 20 kommuner med højest valgdeltagelse en lavere andel af 18-24-årige, og de 20 kommuner med lavest valgdeltagelse har en højere andel af 18-24 årige.

ANDELEN AF INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE PÅVIRKER VALGDELTADELSEN NEGATIVT

Indvandrere og efterkommere deltager ikke i samme grad i kommunalvalg som resten af befolkningen. I 2013 var valgdeltagelsen 54 pct. for indvandrere med dansk statsborgerskab og kun 33,5 pct. for indvandrere uden dansk statsborgerskab. For efterkommere med statsborgerskab var den 44 pct., for efterkommere uden statsborgerskab 35,9 pct. Det gør indvandrere uden dansk statsborgerskab til den befolkningsgruppe, der stemte mindst ved kommunalvalget. Og det betyder, at kommuner med en høj andel af indvandrere og efterkommere har en lavere valgdeltagelse.

Figur 5 viser, at der er en negativ sammenhæng mellem kommunernes samlede andel af indvandrere og efterkommere og valgdeltagelsen i kommunerne.

Figur 5: Andel indvandrere og efterkommere og valgdeltagelse, kommunalvalg 2013

Kilde: Beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik.

Anm.: Grafen viser den simple korrelation. I regressionsanalysen var koefficienten $-0,151$. Valgdeltagelsen er beregnet som andelen af vælgere, der har afgivet en stemme. Ex. Læsø, Fanø, Ærø og Samsø.

Det negative forhold mellem andelen af indvandrere/efterkommere og valgdeltagelsen er signifikant. Øges andelen af indvandrere og efterkommere med 1 pct.point, falder kommunens valgdeltagelse med 0,2 pct.point. Det er tydeligt, at kommuner med en meget stor andel af indvandrere og efterkommere også har lav valgdeltagelse.

I Tabel 4 opsummeres det, at kommunerne med højest valgdeltagelse også har en mindre andel indvandrere og efterkommere end det nationale niveau, mens kommunerne med den laveste valgdeltagelse i gennemsnit har højere andele af indvandrere og efterkommere.

Tabel 4: Gennemsnit for de 20 kommuner med højest og laveste stemmeprocent, kommunalvalg 2013

	Top 20	Bund 20	Nationalt
Samlet stemmepct.	78,54	68,54	73,93
Andel indvandrere (%)	4,99	11,64	7,16
Andel efterkommere (%)	1,09	5,15	2,27

Kilde: Beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik. Ex. Læsø, Fanø, Ærø og Samsø

Ishøj, Brøndby og Albertslund har den højeste andel indvandrere og efterkommere – alle tre kommuner er også blandt kommunerne med laveste valgdeltagelse.

STØRRE KOMMUNER HAR LAVERE VALGDELTADELSE

Analysen viser yderligere et signifikant negativt forhold mellem kommunens befolkningsstørrelse og valgdeltagelsen i kommunen. Større kommuner har en lavere valgdeltagelse. Dog er befolkningstallets betydning for valgdeltagelsen begrænset. Hvis man forøger kommunens størrelse med 100.000 borgere, så falder kommunens stemmedeltagelse med 0,83 pct.point. Man kan derfor antage, at Strukturreformen og kommunale sammenlægninger, der øger antallet af borgere i kommunen, alt andet lige vil svække valgdeltagelsen. Perioden med Strukturreformen i 2007 er dog ikke undersøgt i dette notat.

Det er dog interessant, at alle storbyerne har en lav valgdeltagelse, mens ø-kommunernes stemmeprocent ligger i toppen. Det gør det relevant at overveje, om demokratiet og lokal- og kommunalpolitik er mere nær og vigtig for borgeren, jo mindre kommunen er.

CEVEA MENER

Cevea er af den opfattelse, at vælgermobilisering særligt rettet mod de grupper, som vi ved har en større sandsynlighed for ikke at stemme, bør være en permanent institution i forbindelse med de danske valghandlinger.

SÅDAN HAR VI BEREGNET TALLENE

De data, der er brugt i notatet, er hovedsagligt fra Danmarks Statistik.

- Valgdeltagelsen for kommunerne er beregnet som andelen af vælgere, der har afgivet deres stemme til kommunalvalget. Kilde er Danmarks Statistik Tabel KVRES samt Danmarks Statistik "Befolkning og Valg" fra 2006 og 2010.
- Læsø, Fanø, Samsø og Ærø er ikke medtaget pga. deres størrelse. Dvs. regressionsanalysen havde 94 observationer.
- Alle udtræk er lavet for år 2013, medmindre andet er anført
- Andelen af kontanthjælpsmodtagere er beregnet som andelen af populationen mellem 16-66 år i kommunen, helårsmodtagere i 2013, tabel KYO34
- Indvandrere og efterkommere er her både fra vestlige og ikke-vestlige lande. Andelen af indvandrere og efterkommere er beregnet ud fra andel i kommunerne 4. kvartal 2013, tabel FOLK1E
- Andelen af unge 18-24 årige er beregnet ud fra Tabel BY2 og er pr. 1. januar 2014
- Befolkningsstørrelse i kommunerne stammer fra BY2 og er pr. 1. januar 2014
- Graferne i notatet viser simple relationer. Men de signifikante koefficienter fra regressionsanalysen er løbende brugt som resultater
- Regressionsanalysens koefficienter er signifikante ved et 99 pct. -signifikansniveau
- Regressionsanalysens koefficienter forbliver signifikant, når man kontrollerer for andre geografiske, sociale og demografiske størrelser i kommunen.
- Der er kontrolleret for de fleste tænkelige faktorer, men Cevea tager forbehold for, at der med høj sandsynlighed er andre og ikke observerbare faktorer, der kan gøre sig gældende ift. valgdeltagelsen.
- Den endelige regressionsmodel indeholder faktorer for andel på kontanthjælp, andel af unge, andel indvandrere og efterkommere, antal borgere i kommunen, kommunestørrelse, beskæftigelsesfrekvens og uddannelsesniveau.